

AFRYKA SUBSAHARYJSKA

W STOSUNKACH
MIĘDZYNARODOWYCH

ANDRZEJ POLUS

AFRYKA SUBSAHARYJSKA

W STOSUNKACH
MIĘDZYNARODOWYCH



Wydawnictwo Naukowe Scholar
Warszawa

Recenzenci: dr hab. Dominik Kopiński, prof. UW
dr hab. Wiesław Lizak, UW

Redakcja i korekta: Dorota Kassjanowicz
Projekt okładki: Maryna Wiśniewska
Zdjęcie na okładce: Tatiana Makarowa/Adobe Stock

Wydanie publikacji zostało dofinansowane przez
Wydział Nauk Społecznych Uniwersytetu Wrocławskiego

Copyright © 2025 by Wydawnictwo Naukowe Scholar

ISBN 978-83-68091-19-9

Wydawnictwo Naukowe Scholar Spółka z o.o.
ul. Oboźna 1, 00-340 Warszawa
tel. 22 692 41 18; 22 826 59 21; 22 828 93 91
dział handlowy: jak wyżej, w. 108
e-mail: info@scholar.com.pl
www.scholar.com.pl

Wydanie pierwsze
Skład i łamanie: Dariusz Piskulak
Wydrukowano w Polsce

Spis treści

Spis akronimów	7
Wstęp	11
Czym jest Afryka Subsaharyjska?	11
Dlaczego podjęty został namysł nad Afryką Subsaharyjską w stosunkach międzynarodowych i jakie są cele opracowania?	18
Literatura przedmiotu	21
Struktura pracy	27
Podziękowania	29
I. Teorie stosunków międzynarodowych wobec Afryki	
Subsaharyjskiej	31
Wprowadzenie	31
1.1. Systemowe przyczyny marginalizacji Afryki Subsaharyjskiej w teoriach stosunków międzynarodowych	33
1.2. Wybrane podejście teoretyczne wobec Afryki Subsaharyjskiej	47
1.2.1. Postkolonializm	49
1.2.2. Teoria dependencji	55
1.3. Dependencja 2.0 a przemoc epistemiczna i ekstrawersja ...	69
1.4. Refleksja nad zagadnieniami poruszonymi w rozdziale I ...	74
1.5. Studium przypadku. Nowe formy zależności – sztuczna inteligencja, cyfrowy neokolonializm jako egzemplifikacja nowych form zależności	78
1.6. Najważniejsze informacje zawarte w rozdziale I	82
II. Państwo subsaharyjskie w stosunkach międzynarodowych	84
Wprowadzenie	84
2.1. Zachodniocentryczna idea państwa a praktyka subsaharyjska	86
2.2. Skuteczność państwa vs. stabilność państwa	93
2.3. Silna elita, słabe instytucje	105

2.4. Trzecia fala demokratyzacji vs. „trzeciokadencyjność” i przewroty wojskowe	108
2.5. Państwo rozwojowe	114
2.6. Refleksja nad zagadnieniami poruszonymi w rozdziale II ..	116
2.7. Studium przypadku – niepodległość Namibii. Rola Western Contact Group	118
2.8. Najważniejsze informacje zawarte w rozdziale II	123
III. Regionalizm i regionalizacja	126
Wprowadzenie	126
3.1. Idea panafrkanizmu. Geneza procesów integracyjnych w Afryce – od Organizacji Jedności Afrykańskiej do Unii Afrykańskiej	127
3.2. Charakterystyka regionalizmu afrykańskiego	133
3.3. Procesy dezintegracyjne	145
3.4. Nadzieje związane z Afrykańską Kontynentalną Strefą Wolnego Handlu	149
3.5. Refleksja nad zagadnieniami poruszonymi w rozdziale III ..	151
3.6. Studium przypadku – Afrykańska Architektura Pokoju i Bezpieczeństwa	152
3.7. Najważniejsze informacje zawarte w rozdziale III	157
IV. Międzynarodowa ekonomia polityczna relacji Afryki	
Subsaharyjskiej ze światem	159
Wprowadzenie	159
4.1. Usytuowanie Afryki Subsaharyjskiej w gospodarce światowej	161
4.2. Nieekonomiczne i niepolityczne przyczyny braku rozwoju Afryki Subsaharyjskiej	176
4.3. Narracje związane z (nie)rozwojem gospodarczym Afryki Subsaharyjskiej	179
4.4. Refleksja nad zagadnieniami poruszonymi w rozdziale IV ..	183
4.5. Studium przypadku – ekonomia polityczna pandemii SARS-CoV-2	186
4.6. Najważniejsze informacje zawarte w rozdziale IV	190
Zakończenie	192
Załączniki	198
Załącznik 1	198
Załącznik 2	200
Bibliografia	201